

ÖZGÜL ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ (ÖÖG)

El Kitabı

TURGUT ÖZAL ÜNİVERSİTESİ
TIP FAKÜLTESİ HASTANESİ

“Hayat sağlıklı güzeldir”

ÇOCUK ERGEN PSİKIYATRİSİ ANABİLİM DALI

ÖÖG

ÖZGÜL ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ

- A- ÖZGÜL ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ (ÖÖG) NEDİR?
- B- ÖÖG OLAN ÇOCUKLARIN ÖZELLİKLERİ NELERDİR?
- C- NASIL TANI KONULUR?
- D- DÜZELMESİ MÜMKÜN MÜDÜR?
- E- AİLELERE ÖNERİLER NELERDİR?
- F- ÖÖG OLAN ÇOCUKLARA NE GİBİ ÇALIŞMALAR YAPILABİLİR?
- G- ÖÖG OLAN ÇOCUKLARIN HAKLARI NELERDİR?

A- ÖZGÜL ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ NEDİR?

Özgül Öğrenme Güçlüğü, bir çocuğun zekası normal ya da normalin üstünde olmasına ve iyi eğitim alıyor olmasına rağmen okuma-yazma veya matematik becerilerinde yaşıt-larına ve zekasına oranla düşük başarı göstermesidir. Zeka geriliği değildir. Dikkat Eksik-liği Bozukluğu değildir.

Öğrenme ve algılama sorunu çocuğun doğumu ile başlar. Yaşam boyu süren bir bozuk-luktur. Sebepleri arasında kalıtım önemli bir faktördür. Dil gelişimi ve kullanımı, konuş-ma, okuma-yazma, matematik becerilerini etkileyen bir sorun olduğu için bireyin eğiti-mini, mesleğini, sosyal ilişkilerini, günlük aktivitelerini, benlik saygısını etkiler. Çocuğun zihinsel geriliği olmamasına rağmen, akademik açıdan gerilik göstermesi, öğrenme güç-lüğünün en çarpıcı özelliğidir. Bir çocuk için öğrenme güçlüğü okula başladıklarında ve akademik beceriler kazanmakta başarısız olduklarında göze çarpar.

Sıklığı %6-8 arasında olup aslında zeka geriliklerinden (%2-3) çok daha sık görülen bir durumdur. Ne yazık ki henüz sağlık sistemi ve eğitim sisteminde çalışanlarca yeterince tanınmamaktadır; bu konuda bilgi, deneyim ve beceri düzeyi olması gerekenin henüz çok altındadır. Bilmemek, bazen yanlışlıkla bu durumu zeka geriliği zannetmeye sebep olmaktadır.

B- ÖÖĞ OLAN ÇOCUKLARIN ÖZELLİKLERİ

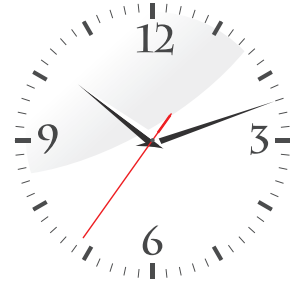
1-OKUMA / YAZMA ALANINDA

- Okurken ya da yazarken harflerin ya da sayıların yönünü ters yazma.
- Kelimeleri tersten okuyup yazma (ev yerine ve)
- Harf atlayarak, kelimeyi eksik yazma, noktalı ve noktasız harfleri yanlış yazma.
- Okurken ya da yazarken harf karıştırma (b yerine d)
- Okurken sıklıkla bulunduğu yeri kaybetme ya da satır atlama
- Yazı yazarken çok çabuk yorulma

2-MATEMATİK ALANINDA

- Sayıları ve matematik sembollerini öğrenememe
- Basit işlemleri öğrenememe
- Problemleri anlayıp işleme geçirmekte güçlük
- Çarpım tablosunu ezberleyememe

3-DİĞER ALANLARDA

- Dün / Bugün / Yarın kavramlarını zor öğrenme, doğru kullanamama
- Saati zor öğrenme
- Sağını solunu öğrenememe
- Alfabenin harflerini, ayları, günleri sırasıyla öğrenememe
- Yaşadığı bir olayı, seyrettiği bir filmi sırasıyla aktaramama
- Çevreyi çok iyi tanıdığı halde yön bulmada güçlük yaşama
- Masanın üzerinde ya da çekmecece duran gözünün önündeki eşyayı bulamama

C- NASIL TANI KONULUR

Öncelikle çocuğun/ergenin, bu konuda deneyimi olan birhekim (tercihen Çocuk Ergen Psikiyatristi) tarafından muayene edilmesi, karşılabilecek diğer durumların ayrımının yapılması gerekir. Görme, işitme sorunlarının, nörolojik hastalıkların, zeka geriliği gibi durumların varlığından ayırt edilmelidir. Eşlik eden diğer medikal hastalıkların ve psikiyatrik bozuklukların belirlenmesi yine hekimin görevidir. Okula dair detaylı bilgi alınır, bazı formları doldurması öğretmenlerden istenir, okul defterinin getirilmesi aileye söylenebilir. Çocuğun genel zihinsel kapasitesi, öğrenme düzeyi, akademik becerilerini ölçen kapsamlı testler, bu konuda bilgi ve deneyimi bulunan psikologlar tarafından gerçekleştirilir. Tüm bilgi ve bulgular bir araya getirilip değerlendirildikten sonra çocukta ÖÖG mevcut olup olmadığı kararına varılır.

D- DÜZELMESİ MÜMKÜN MÜDÜR?

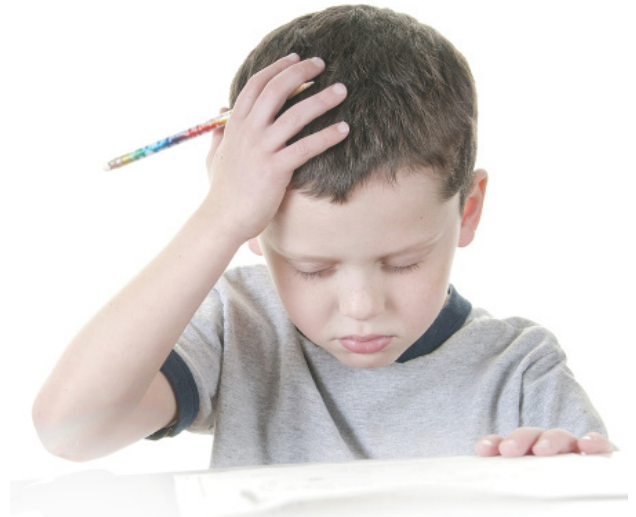
Zamanında tanı alması ve eğitimsel yardım-yönlendirmenin sağlanması çok önemlidir. ÖÖG'nün henüz tıbbi bir tedavisi bulunmamaktadır. İlaç tedavisiyle düzelen bir durum değildir.

Ailelerin durumu kabullenmesi ve ciddi bir sorun olarak algılamaması nedeniyle öğrenme güçlüğü sıklıkla atlanır. Oysa ki en geç ilkokul 3.sınıfa kadar farkedilmiş olması, daha geç kalınmaması önerilmektedir. Bu nedenle ailenin, öğretmenlerin şüphelenmesi ve gecikmeden başvuru yapılması önem taşır. Atlanması, geç farkedilmesi durumunda çocuk hem akademik hayatında çok ciddi sıkıntılar yaşamak durumunda kalabilir hem de ikincil olarak pek çok davranışsal ve duygusal rahatsızlıkların gelişmesi söz konusu olabilir.

Öğrenme bozukluğu yaşam boyu süren bir bozukluktur. Geçici bir bozukluk değildir. Ancak uygun müdahale ve destek ile zayıf olunan alanların üstesinden gelinebilir.

Müdahale edilmediği takdirde;

- Akademik başarıda düşme
- Kendine güvensizlik
- Düşük motivasyon
- Hayal kırıklığı ve üzüntü
- Yetersiz sosyal ilişkiler
- Davranış bozuklukları görülür.

E- AİLELERE ÖNERİLER

AİLELERE ÖNERİLER-1

- Özgül Öğrenme Güçlüğü (ÖÖG), tembellik ya da sorumsuzluk değildir. Zeka geriliği hiç değildir. Çoğu zaman birlikte görülse de ÖÖG, Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğundan farklı bir bozukluktur.
- Çocuğunuza ÖÖG tanısı konulduysa, bunun bir güçlük olduğunu kabul edin. “İstemediği için yapmıyor, istese her şeyi başarır” düşüncesinden kendinizi uzaklaştırın.
- Sabırlı, anlayışlı ve hoş görülü olun.
- ÖÖG hakkında bilgi sahibi olmaya çalışın, çocuğunuzun kardeşlerine, öğretmenine ve çevrenize bu güçlük hakkında bilgi verin. Bildiğiniz bir sorunla daha iyi başedersiniz.

AİLELERE ÖNERİLER-2

- Tutarlı davranın. Bir gün sabırlı ve anlayışlı iken diğer gün “senden bıktım” demeyin. Aynı zamanda çocuğa karşı evdeki diğer bireylerin de birbirleri ile tutarlı olmalarını sağlayın.
- Çocuk Ergen Psikiyatrisi kliniklerinden, bilgi, deneyimi bulunan psikologlardan, psikolojik danışmanlardan, özel eğitim elemanlarından (pedagog) destek alın. Kendi başınıza bu sorunla baş etmeye çalışmayın. Eşlik eden başka psikiyatrik sorunlar varsa, bunun için gerekli olan tedavileri ertelemeyin.
- Çocuğunuzun olduğu gibi, kimseyle kıyaslama yapmadan ve inkar etmeden kabul edin.
- Çocuğunuzdan utanmayın ve onu toplumdan uzaklaştırmayın.

AİLELERE ÖNERİLER-3

- Öz güven kazanması ve sosyal faaliyetlere yönelmesi için gerekli desteği verin.
- Çocuğa her şeyin yolunda gideceğine dair güven verin.
- Kendini ifade etmesine, farklılıklarını ortaya koymasına izin verin.
- Her çocuğun büyüme-gelişme ve öğrenme seviyesinin farklı olduğunu düşünerek çocuğa dair büyük beklentiler içine girmeyin, onu zorlamayın.
- Yeterli ilgi ve sevgiyi vererek, onun sizin için ne kadar değerli ve önemli olduğunu lütfen her defasında belli edin.

AİLELERE ÖNERİLER-4

ÖÖG olan çocuklar belli etmeseler bile güçlüklerinin ve okuma yazma konusunda sınıftaki diğer arkadaşlarının gerisinde olduklarının farkındadırlar ve ister inanın ister inanmayın bunun için kendilerini kötü hissetmektedirler. Bu da çoğu zaman kaçınma davranışı göstermelerine, derse katılmakta isteksiz olmalarına, ödev yapmak istememelerine neden olmaktadır.

ÖÖG olan çocukların zekaları normal düzeyde ya da üzerindedir. Bu nedenle bazı alanlarda (derslerde) başarılı olur ya da sizi şaşırtıcı kıvraklıkta cevap verebilirken, okuma yazma konusunda ya da kendini ifade etmede yaşının çok altında performans gösterebilirler. Bu durumun sizi şaşırtmasına ya da öfkelenmesine izin vermeyin.

AİLELERE ÖNERİLER-5

- ÖÖG olan birçok çocuk, sayıları tanımada, çarpım tablosunu öğrenmede, basit matematik sembollerini öğrenmede güçlük yaşar. Öte yandan, ÖÖG olan çocukların bir kısmı da okuma yazmada çok kötü iken, hala harfleri öğrenememişken, matematik alanında çok parlak olabilir. Bu “matematiği başardığına göre istese okumayı da yapar, demek ki istemiyor, önem vermiyor” diye düşünmenize neden olabilir. Lütfen unutmayın ki bu durum isteğe bağlı değildir.
- Her bireyin kendine ait ilgi ve yetenekleri olduğunu unutmadan; çocuğunuzun yapamadıklarına değil yapabildiklerine odaklanın.
- Yapabildiklerini takdir edin ve teşvik edin.

AİLELERE ÖNERİLER-6

- Çocuğunuzun öğretmeni ile işbirliği içinde olun. Bu durumun bir güçlük olduğunu açıklayın, gerekirse hekiminiz ile görüşmelerini sağlayın, kitap, broşür gibi bilgilerle öğretmeninizi güçlendirin.
- İlk zamanlar çocuğunuz ile birlikte ders çalışmanız, ödev yapmanız gerekebilir, ona eşlik edin, nasıl yapacağını gösterip denetleyin ama onun yerine yapmayın.
- Çocuğunuzla konuşurken göz teması kurun.
- İsteklerinizi kısa ve net bir şekilde ifade edin.
- Evde birlikte ders çalışmak ebeveyn-çocuk ilişkisini yıpratmaya başladıysa lise mezunu ya da üniversite öğrencisi bir abla ya da ağabeyden günlük ödevleri yaptırma konusunda yardım alabilirsiniz.

AİLELERE ÖNERİLER-7

- Ders çalışma ortamının sessiz, düzenli olmasına, kısa sürelerle çalışıp kısa molalar vermeye özen gösterin. Okuması için siz örnek olun. Evde herkesin katıldığı günlük okuma saatleri ayarlayın. İlk başlarda her gün 10 dakikalık okuma saatleri sıkılmadan, düzenli okuma alışkanlığı sağlamasına yardımcı olur, daha sonra süreyi yavaş yavaş arttırabilirsiniz.
- Yüksek sesle okumasını isteyin, o okurken siz mutlaka dinleyin.

F- ÖÖĞ OLAN ÇOCUKLARLA NE GİBİ ÇALIŞMALAR YAPILABİLİR?

Okuma-yazma alanında yapılabilecekler-1

- Harf çalışması yapılabilir. Her gün bir harf çalışılır. Örneğin “a” harfi.
- “a” harfi ile başlayan kelimeler söylenir-yazdırılır
- “a” harfi ile başlayan gün, ay, hayvan vb. isimler söylenir-yazdırılır
- Küçük bir gazete parçasındaki bir haberde “a” harfi ile başlayan kelimelerin altı çizilir
- Kelimelerdeki eksik “a” harfi buldurulur (m. s., k. lem)

Okuma-yazma alanında yapılabilecekler-2

- Nesnelerin hangi harflerden oluştuğu söylenir.
- Karışık harfler verilir, bu harflerden oluşan kelimeyi bulması istenir (k, ş, u kuş)
- Karışık harfler verilir, harflerden kelimeler oluşturması istenir (t, s, a, l...)
- Karışık heceler verilir, bu hecelerle yeni kelimeler türetilir (ma, at, sa, la vb.)

Okuma-yazma alanında yapılabilecekler-3

- karışık kelimelerden 2 heceli olanları bulması istenir. (ki-tap, o-yun vb.)
- Karışık kelimelerden 3 heceli olanları bulması istenir.
- (san-dal-ye, a-ra-ba vb.)
- Kavram çalışması yaptırılır.
- Perde nedir? Çorap nedir? Ev nedir? vb.
- Örneğin “tencere” ile ilişkili kelimeler buldurulur (kapak, yemek, kaşık vb.)

Okuma-yazma alanında yapılabilecekler-4

- Karıştırdığı harfler varsa bunlar için çalışma yaptırılır. Örneğin “b” ve “d” harflerini karıştırıyorsa bu harfler önce ayrı ayrı çalıştırılır. Sonra karışık harflerin yazılı olduğu bir kattan “b” ve “d” harflerini bulması istenir.
- Bol miktarda yazı çalışması yaptırılır. Şiir, hikaye vb. okunarak çocuktan yazması istenir.

Matematik alanında yapılabilecekler

- Geometrik şekiller çizdirilir, şekillerin adları sorulur, şekillerin adları yazdırılır.
- +,-,x,÷ gibi sembollerin adları söylenir, yazdırılır.
- Sayılar verilir, büyük olanları ya da küçük olanları söylemesi istenir.
- Çarpım tablosu karışık ve sırayla sorulur. Yaşına uygun toplama, çıkarma, çarpma, bölme işlemleri yaptırılır.

Diğer alanlarda yapılabilecekler-1

- Çocuğun dikkatini arttırmak için boş zamanlarda ailece hep birlikte kelime oyunları oynanır (adam asmaca oyunu, kulaktan kulağa oyunu, kelimenin son harfiyle başlayan yeni bir kelime türetme oyunu vb.)
- Yön kavramında sorun varsa gazete ve kitaplardaki labirentlerle çalışmalar yaptırılabilir.
- Görsel algısını güçlendirmek için yanlış yazılan kelimeler düzeltilir.

Diğer alanlarda yapılabilecekler-2

- Çocuğunuzun dikkatini arttırmak için gözlerini kapatıp odadaki eşyaların isimlerini sayması istenir.
- Sizin elbisenizin üzerindeki renkleri sayması istenir.
- Çocuğun avucunun içine harf ya da rakam yazılır ve ne yazıldığını bulması istenir.
- İşitsel algı ile ilgili sorun varsa kelimeler yanlış okunur, doğrusunu bulması istenir (şakız, kiprik vb.)

Diğer alanlarda yapılabilecekler-3

- Zaman kavramını geliştirmek için saat çizdirilir ve söylenen saatleri göstermesi istenir.
- Günler/aylar sırayla ve sondan başa doğru söylenir, yazdırılır.

G- ÖÖG OLAN ÇOCUKLARIN HAKLARI

ÖÖG tanısı kesinleşmiş, bu açıdan uzun süredir takip edilen ve zorlandığı alanda sıkıntıları devam eden çocuklara önemli sınavlarda bazı haklar verilebilmektedir.

Örneğin okuma hızı düşük olanlara isterlerse soruları okumaları için düzgün diksiyonlu okutman verilmesi ya da, zamanı ayarlamakta güçlük çeken çocuklara gözetmenlerin zamanı hatırlatma yapması istenebilir.

Asıl gerekli ve öncelikli olan, toplumda ve özellikle eğitimle uğraşanlarda bilinç artışının sağlanması, bu çocuklarımızın zamanında gerekli desteği alabilmeleridir.

